

Potsyurko O. Y., associate professor, assistant professor of philosophy, political science and legal logic Lviv State University of Internal Affairs (Ukraine, Lviv), olegfilos@mail.ru

State creative concept is in the inheritance of M. Kostomarov

The aim of the article is to study the process of formation of bases of personal and national freedom and his influence on the formation of Ukrainian statehood, reflected in the works of M. Kostomarov.

In our study used the following research methods: analysis, comparison, synthesis, induction, deduction, analogy and other.

Being the founder of the populist direction in the Ukrainian historiography M Kostomarov defended the idea independence of the Ukrainian nation, branch of the Ukrainian historical process, which, in his opinion, is the embodiment of the freedom-loving democratic spirit of the Ukrainian people.

It is proved that the basis for the national identity of the Ukrainian people is its high religiosity, traditional rejection of the state as a form of domination over others, tolerance, lack of desire to conquer foreign lands, a strong tradition of self-government, and constant aspiration to freedom.

Keywords: national freedom, concept, society, veche, independence, right.

* * *

УДК 94:316.48:(316.34)

Ромадикіна В. С.

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри психології та соціології, Донецький юридичний інститут МВС України (Україна, Донецьк), vitalija.romadykina@gmail.com

КОНФЛІКТ ПОКОЛІНЬ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ

Досліджено загальні причини конфліктів між різними поколіннями, що постійно впливають на соціальні відносини в соціумі та не можуть бути використані зовсім. Обґрунтовано їх небезпечність для існування і функціонування суспільства. Доведено, що сильна взаємна протидія поколінь може стати перешкодою збереження культурного спадку та уповільнення його передачі з покоління в покоління.

Ключові слова: конфлікт, покоління, традиції, новації, батьки, діти.

Взаємодія поколінь – один з істотних і важливих аспектів історичного процесу та соціально-культурного розвитку країни. У кожному суспільстві, в залежності від історичних та соціокультурних реалій створюється певний тип взаємодії поколінь і механізми передачі накопичених знань, особливостей культури, цінностей, практичних навичок, традицій. Проблема поколінь належить до вічних, і є не стільки біологічною чи демографічною, скільки історичною, психологічною та соціокультурною.

Конфлікт поколінь найчастіше й найбільш чітко проявляється в умовах різких соціальних переломів, що відбуваються в суспільстві. І тому ця проблема заслуговує особливої уваги, в першу чергу тому, що дозволяє глибше зрозуміти динаміку та своєрідність суб'єктивного виміру соціокультурних процесів і соціальних змін в суспільстві.

Метою статті є визначення сутності, причин та специфіки прояву конфліктів між поколіннями в умовах сучасних українських реалій.

Проблематика міжпоколінних конфліктів має давні традиції в історії філософської думки. Вагомий внесок у її дослідження зробили М. Вебер, Е. Дюркгейм, Г. Зіммер, Н. Макиавеллі, Т. Парсонс та інші. А також цінними є роботи К. Мангейма та Х. Ортеги-і-Гассета. Значну увагу взаємодії поколінь і конфліктам, які виникають між ними, приділяли К. Девіс, К. Кеністон, М. Мід, Л. Фойер, З. Фрейд і багато інших.

Тематика життєвого шляху й життєвого циклу, що тісно пов'язана з проблемами поколінь і відносинами

між ними, досліджувалася психологами Г. Абрамовою, Б. Ананьєвим, Є. Головаху, с. Рубінштейном.

Нажаль, проблема конфліктності в соціокультурній сфері України, і стан сучасних конфліктів між поколіннями, залишається маловивченою і вкрай актуальною.

Сьогодні не є новиною потенційна небезпечність різних видів конфліктів у соціальному житті, яка не тільки не зменшується, а й має тенденцію до збільшення, загострення. Причому їхня згубна сила багаторазово зростає. Усвідомлення цього факту змушує звертати постійну увагу вчених на дослідження різноманітних причин і чинників, які лежать у підґрунті зародження, виникнення, розвитку та протікання конфліктів і агресії всередині громадянського суспільства та його культури.

Культурна особливість життя будь-якого суспільства знаходить своє втілення не тільки в людях, які складають його в цей момент, але й у спадковості цінностей, норм поведінки, звичаїв, що відтворюється в історичній свідомості та сприяє установам ідентичності суспільства, його культурній відмінності від “інших”.

Динаміка культурного розвитку передбачає взаємодію процесів наслідування й оновлення, тобто традицій і новацій у структурі культури. Будь-яке явище має міру збереження власних властивостей – міру ідентичності, у межах якої воно залишається самим собою. У сфері соціуму й культури цей феномен формується через традиції.

Проблема взаємодії традицій і новацій у соціокультурній сфері є однією з найскладніших і найполемічніших. З одного боку, традиції, традиційні цінності, національні зразки культури та механізм культурного наслідування, які немовби консервують етнічні звичаї, вірування, мораль; а з іншого – інновації, що видозмінюються під впливом політичних, культурних трансформацій.

Звернення до традиції показує, що історія має сенс тільки тому, що це “ланцюг залежностей”: те, що відбувається спочатку, навіть якщо воно видається випадковим, обумовлює, у кінцевому результаті, те, що відбувається потім. Тобто все те, що доходить до нас з минулого, що передається у взаємопов'язаному історичному процесі, складає спадковість суспільства. Однак “сума подій за час існування людства – не традиція, а швидше генеалогія суспільства. І сума впливів минулих станів, також не є традиція, вона – лише сучасний стан суспільства” [16, с. 92], оскільки традиція не тотожна історичній спадковості. “Саме ставлення сучасників до об'єктів або ідей минулого дозволяє ту або іншу частину історичної спадковості включати в зміст категорії “традиція” [16, с. 91]. Мова йде про постійне використання таких елементів досвіду минулого, які в цей момент дають найбільший ефект з позиції нагальних потреб сьогодення.

Традиції включають об'єкти соціокультурної спадщини (матеріальні і духовні цінності), процеси соціокультурного наслідування, засоби цього наслідування. У якості традицій виступають певні культурні зразки, інститути, норми, цінності, ідеї, звичаї, обряди, стилі. Традиції присутні в усіх соціальних і культурних системах і певною мірою є необхідною умовою їх існування.

У філософії, культурології та інших соціально-гуманітарних науках ще не знайшли синтезованої дефі-

ніції, де було б закріплено розуміння суттєвих родових і видових характеристик, які б були відображені в поняттях “новація” та “інновація”. У науковій літературі частіше можна зустріти розмежування понять “нововведення” і “новація”. Так, П. Лелон наголошує на тому, що “новація – це “новий вид продукції, метод, технологія”, а інновація – це “впровадження новації в економічний виробничий цикл” [11, с. 15].

Цю точку зору підтримує Ю. Морозов, який вважає, що “інновація являє собою техніко–економічний процес, який завдяки практичному використанню продуктів розумової праці – ідей і винаходів, приводить до створення кращих за властивостями нових видів продукції та нових технологій” [12, с. 247], а “нововведення – це процес доведення наукової ідеї до технічного винаходу, до стадії практичного використання, що приносить дохід” [12, с. 247].

Отже, “новація”, як соціально–філософська категорія, відображає нове, продукт інтелектуальної діяльності соціального суб’єкта, спрямований на якісну зміну об’єкта задля задоволення суспільних потреб. Поняття “інновація” – як процес впровадження новації, означає доведення ідеї до винаходу задля задоволення соціальних потреб і переходу в інший стан життєвого циклу.

На думку російського вченого С. Арутюнова “будь–яка традиція – це колишня інновація, і будь–яка інновація – у потенції майбутня традиція. Насправді, жодна традиційна риса не властива будь–якому суспільству споконвіку, вона має свій початок, звідкись з’явилася, отже, колись була інновацією. І те, що бачимо як інновацію, або не приживеться в культурі, відміре й забудеться, або приживеться, згодом перестане виглядати як інновація, і стане традицією” [2, с. 160].

Таким чином, традиція і інновація, традиція і сучасність є взаємозалежними та взаємозумовленими явищами. Сучасні дослідники виділяють три варіанти взаємодії традицій і новацій: конфлікт, симбіоз, синтез [1; 15].

Ми в контексті свого дослідження розглянемо взаємодію традицій і новацій як стан конфлікту, що носить, як соціальний так і аксіологічний характер. У сучасному суспільстві однією з базових цінностей є постійні новації, і, у зв’язку з цим, соціокультурні процеси перебувають у безперервному процесі змін і протиріч. Цей процес супроводжується радикальною переоцінкою, зміною цінностей, що вшановуються на користь нових, як правило, прямо протилежних: колективізм – індивідуалізм; працьовитість – гедонізм тощо. Така зміна формує, у першу чергу, конфлікт поколінь, оскільки цінності старшого і молодого покоління вступають у протиріччя, що породжують конфлікти, які іноді так і залишаються не розв’язаними. Конфлікт поколінь є в будь–якому суспільстві й може існувати на різних етапах його розвитку.

Зауважимо, що сьогодні, враховуючи поліконфесійність і поліетнічність української культури, соціальні конфлікти набувають особливої гостроти. Традиції і новації, як дві взаємопов’язані сторони розвитку культури, характеризують наявність у ній як стійких, так і суперечливих моментів [14].

Отже, головним предметом міжпоколінних конфліктів є розходження в поглядах і позиціях, протиріччя, зіткнення базових традиційних культурних і сучасних новаційних цінностей, які стрімко втілюються в локаль-

ні культури. І сьогодні, як ніколи раніше, стають все гострішими.

Умови соціалізації різних поколінь є відповідно різними, і режими, за яких вони виховувалися, наклали свій відбиток на культуру, традиції, уподобання, стиль носіїв культури цих поколінь.

Визначимося з видами міжпоколінних конфліктів: “батьки (люди середнього віку) – діти”; “батьки (люди старшого віку) – діти (люди середнього віку)”; “конфлікт дідусь/бабуся – онуки”; “конфлікти між усіма трьома поколіннями” [6].

Основними причинами міжпоколінних конфліктів можуть бути: різниця у поглядах; різниця у характерах; різниця у світоглядах (в оцінці одного й того самого явища); відмінності соціалізації (одні соціалізувалися інакше, ніж інші, хоча символічні системи були однаковими); відмінності життєвих світів (тобто життєвого досвіду), швидкий розвиток інформаційного й технічного прогресу.

До загальних причин конфліктів також можна віднести відмінності між людьми за віком. На Заході дуже часто використовується поняття “ейджизм”, що перекладається як “дискримінація за віком (ageism від англ. age, тобто “вік”)” [13, с. 402]. На думку Е. Гіденса, ейджизм є “дискримінація або упередження проти людей похилого віку” [5, с. 621]. Також великого значення має темп і рівень розвитку суспільства: “чим вище темп історичного розвитку, тим помітніше відмінності між поколіннями, тим складніше механізми трансмісії, передачі культури від старших до молодших і тим більш вибірково стає відношення молодших до своєї соціальної і культурної спадщини” [3, с. 115].

Відомий російський вчений І. Кон вказує, що ейджизм – це така життєва філософія, яка абсолютизує вік і створює нереалістичний і жорстокий культ юності [7, с. 284].

Конкретизуючи поняття соціального ейджизму в гендерному аспекті Н. Гапон зазначає, що це таке явище, яке виявляється в обмеженому доступі до ресурсів і відчуженні від участі в прийнятті рішень, найбільше стосується певних вікових груп жіночого населення та обумовлює їх готовність до виїзду за межі країни [4, с. 72].

Таким чином, міжпоколінний конфлікт існує у двох формах: у явній і у латентній. Але важко сказати, яка з них є більш небезпечною.

На сучасному етапі існує декілька теорій міжпоколінних конфліктів. Це теорія людського розвитку і соціально–психологічна теорія.

Перша включає в себе психоаналітичну теорію і теорію когнітивного розвитку. Представники психоаналітичної стверджують, що конфлікти з батьками і відчуження від них є корисними для здоров’я, необхідними для підтримки становлення особистості, перебудови відносин (між батьками і дітьми) і зменшення тривожності особистості. Особистість віддаляється і встановлює альтернативні відносини зі своїми однолітками, які займають місце тісних контактів з батьками. Представники теорії когнітивного розвитку стверджують, що конфлікт є результатом інтелектуальної зрілості, що спонукає до перегляду розуміння себе й відносин з батьками [8, с. 172].

Соціально–психологічний аналіз взаємодії поколінь було почато Д. Кінгслі. Він виходив з того, що різниця

між батьками й дітьми становить 20–30 років. Цей факт сам по собі ще нічого не означає, але стає значущим, якщо врахувати темп змін в соціокультурному житті, який призводить до того, що умови й спосіб життя, вірування й цінності тих, хто проходив соціалізацію 20–30 років тому різні, і це само по собі несе потенційні можливості конфлікту. З віком знижуються здатності до адаптації, нове не сприймається й не засвоюється дорослими так швидко, як молоддю. Для старших характерно постійне відставання від темпу життя, який постійно прискорюється, що призводить до того, що в зрілому й похилому віці людина повертається до звичок та переконань своєї молодості [9, с. 15].

Але конфліктна взаємодія між поколіннями виступає не тільки фактором руйнування, а й запорукою зміцнення соціокультурних зв'язків. Так, наприклад, коли молодь консолідується за принципом відкидання минулих норм і традицій, активно впроваджує певний тип життєдіяльності й виступає для дорослих лідером.

У сучасному суспільстві змінюються механізми соціального наслідування, а також засоби самоствердження нових поколінь. Молодь набуває більшої самостійності, у тому числі й у виборі того, що вона сприймає з минулого. Та складність цього питання полягає у тому, що ламається попередній, переважно традиційний механізм соціального наслідування, а новий механізм, що здатний захищати молодь від антисуспільних впливів, настроїв, вчинків, ще не сформувався.

Отже, основними соціокультурними чинниками, що погіршують відносини між старшим і молодим поколіннями, можна виділити наступні: соціально-економічна нестабільність; втрата в суспільстві традиційних норм доброзичливості, співчуття, толерантності; трансформація інституту сім'ї; знецінення накопиченого досвіду старших поколінь; науково-технічний прогрес, що підриває авторитет старших; інформаційні ресурси; неповага до минулого й традицій.

Ми погоджуємося з думкою О. Літвінової, яка зазначає, що соціальна взаємодія поколінь – це постійний пошук їхніх оптимальних моделей, форм й засобів узгодження потреб, інтересів, ціннісних орієнтацій і молоді, і старшого покоління [10, с. 193]. Тому порушення принципу співробітництва, толерантності між поколіннями має негативний вплив не тільки на теперішнє, але більшою мірою на майбутнє життя людей і суспільства в цілому. У першу чергу це стосується культурних, моральних, сімейних цінностей, традицій, які склалися роками й навіть століттями.

Виходячи з вище викладеного можна зробити наступні висновки.

1. Міжпоколінні конфлікти є небезпечними для існування і функціонування суспільства, оскільки сім'я є його основою, а конфлікти такого плану скеровані на її руйнування, отже й на руйнування суспільства загалом.

2. Найбільше загострення між поколіннями відбувається в умовах, коли замість того, щоб “виростати” з досвіду старшого покоління, досвід молоді різко від нього відрізняється або йому суперечить. Молоде покоління використовує інші ідеали для оцінки рівня задоволення своїх матеріальних і духовних потреб, і для вимірювання темпів соціального розвитку. Сильна взаємна протидія поколінь може стати перешкодою збере-

ження культурного спадку та уповільненням культурної передачі з покоління в покоління.

3. Універсальною характеристикою будь-якої культури повинна стати єдність традицій і новацій, а це можливо лише через переборення протиріч і конфліктів, їх управління, а краще – їх уникнення.

Список використаних джерел

1. Аксюмов Б. В. Конфликт цивилизаций в контексте современных глобализационных процессов / Б. В. Аксюмов. – Ставрополь: Изд-во СГУ, 2008. – 312 с.
2. Арутюнов С. А. Народы и культура: развитие и взаимодействие / С. А. Арутюнов. – М.: Наука, 1989. – 247 с.
3. Волянская Е. В. Социокультурная детерминация подростковой агрессии / Волянская Е. В., Пилипенко В. Е., Сапелькина Е. В. – К.: ПЦ “Фолиант”, 2004. – 174 с.
4. Гапон Н. Суб’єктивізація української жінки: філософсько-антропологічний дискурс другої половини ХХ сторіччя / Н. Гапон // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – 2006. – Вип. 9. – С. 87–92.
5. Гидденс Э. Социология. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 632 с.
6. Козлова І. В. Профілі культурних конфліктів у сучасному українському місті / І. В. Козлова // Вісник Львів. ун-ту. – 2010. – Вип. 4. – С. 189–198.
7. Кон І. С. Любов небесного цвета. – М.: ОЛМА – Пресс, 2001. – 384 с.
8. Курбатов В. Конфликтология / В. Курбатов. – Ростов н/Д: Фенікс, 2005. – 445 с.
9. Леонтьев Д. А. Ценность как междисциплинарное понятие: Опыт многомерной реконструкции / Д. А. Леонтьев // Современный социальный анализ. Сборник статей. – М.: Прогресс, 1998. – С. 15–17.
10. Літвінова О. В. Психологічні аспекти взаємодії поколінь як історично та культурно змінюваного явища / О. В. Літвінова // Теоретичні і прикладні проблеми психології, 2013. – № 1 (30). – С. 188–195.
11. Мировоззренческая парадигма в философии: экзистенциальный аспект: монография / под ред. П. Лелона. – М.: Изд-во ВГИПУ, 2006. – 99 с.
12. Морозов Ю. П. Инновационный менеджмент / Морозов Ю. П., Гаврилов А. И., Городнов А. Г. – [2-е изд.]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 471 с.
13. Ритцер Дж. Современные социологические теории. – 5-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 688 с.
14. Сугрובה Ю. Ю. Аксиологічний конфлікт традицій і новацій у соціокультурному просторі України в сучасних умовах поліетнічності / Ю. Ю. Сугрובה // Збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету, 2011. – Вип. 17. – С. 49–55.
15. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. – М.: ООО “Издательство АСТ”, 2003. – 603 с.
16. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка – М.: Аспект Пресс, 1996. – 416 с.

References

1. Aksyumov B. V. Konflikt civilizacij v kontekste sovremennykh globalizacionnykh processov / B. V. Aksyumov. – Stavropol: Izd-vo SGU, 2008. – 312 s.
2. Arutyunov S. A. Narody i kultura: razvitie i vzaimodeistvie / S. A. Arutyunov. – M.: Nauka, 1989. – 247 s.
3. Volyanskaya E. V. Sociokulturnaya determinacia podrostkovoy agressii / Volyanskaya E. V., Pilipenko E. V., Sapelkina E. V. – K.: PC “Foliant”, 2004. – 174 s.
4. Gapon N. Sub’ektivacya ukrainskoi zhinky: filosofsko-antropologichnyy diskurs drugoi polovyny XX storichchya / N. Gapon // Visnyk Lvivskogo Universytetu. Seria: filosofski nauky. – 2006. – Vyp. 9. – S. 87–92.
5. Guiddens E. Sociologia. – M.: Editorial URSS, 2005. – 632 s.
6. Kozlova I. V. Profili kulturnykh konfliktiv u suchasnomu ukrain-skomu misti / I. V. Kozlova // Visnyk Lvivskogo Universytetu. – 2010. – Vyp. 4. – S. 189–198.
7. Kon I. S. Lyubov nebesnogo tsveta. – M.: OLMA – Press, 2001. – 384 s.
8. Kurbatov V. Konfliktologuia / V. Kurbatov. – Rostov-na-Donu: Phoenix, 2005. – 445 s.
9. Leontiev D. A. Cennost kak disciplinarnoye ponyatie: Opyt

mnogomernoi konstrukcii / D. A. Leontiev // *Sovremenny socioanaliz. Sbornik statei.* – M. : Progress, 1998. – S. 15–17.

10. Litvinova O. V. *Psychologuichni aspekty vsaemodyi pokolin yak istorychno ta kulturno zminyuvanogo yavyscha* / O. V. Litvinova // *Teoretychni i prykladni problemy psychologuii*, 2013. – № 1 (30). – S. 188–195.

11. *Mirovozzrencheskaya paradigma v filosofii: existencialny aspekt: monografiya* / pod red. P. Lelona. – M. : Izd-vo VGIPU, 2006. – 99 s.

12. Morozov Y. P. *Innovacionny management* / Morozov Y. P., Gavrilov F. I., Gorodnov A. G. – [2-e izd.]. – M. : YUNITI–DANA, 2003. – 471 s.

13. Rittser G. *Sovremennye sociologuicheskie teorii.* – 5-e izd. – SPb. : Piter, 2002. – 688 s.

14. Sugrobova Y. Y. *Aksiologuichny konflikt tradycy i novacy u sociokulturnomu prostori Ukrainy v suchasnykh umovakh polietnichnosti* / Y. Y. Sugrobova // *Zbirnyk naukovykh prats: naukovy zapusky Rivnenskogo derzhavnogo humanitarnogo universytetu*, 2011. – Vyp. 17. – S. 49–55.

15. Hantington S. *Stolknovenie civilizacii* / S. Hantington. – M. : OOO “Izdatelstvo AST”, 2003. – 603 s.

16. Shtompka P. *Sociologuia socialnykh izmenenyi* / P. Shtompka. – M. : Aspekt Press, 1996. – 416 s.

Ромадькина В. С., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры психологии и социологии, Донецкий юридический институт МВД Украины (Украина, Донецк), vitalija.romadykina@gmail.com

Конфликт поколений: социально–философский аспект проблемы

Исследуются общие причины конфликтов между разными поколениями, которые постоянно влияют на социальные отношения в социуме и не могут быть полностью искоренены. Обоснована их небезопасность для существования и функционирования общества. Доказано, что сильное взаимное противодействие поколений может стать препятствием сохранения культурного наследия и замедлением его передачи из поколения в поколение.

Ключевые слова: конфликт, поколения, традиции, новации, родители, дети.

Romadykina V. S., associate professor, Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs (Ukraine, Donetsk), vitalija.romadykina@gmail.com

Inter–generational conflict: socio–philosophical aspect of the question

The paper concerns itself with the research of the common reasons of the inter–generational conflict which permanently influence on social relations in the society and can't be totally eradicated. The article gives reasons of their insecurity for the existence and the functioning of the society. It is proved, that the strong mutual resistance of the generations can be an obstacle for the cultural heritage conservation and the deceleration of its transmission from generation to generation.

Keywords: conflict, generations, traditions, novations, parents, children.

* * *

УДК 17.022.1.:165.

Сисак М. М.

аспірантка кафедри філософії та соціології,
Прикарпатський національний університет
ім. Василя Стефаника (Україна, Івано–Франківськ),
Trachukm@gmail.com

ГУМАНИЗМ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІСТИКИ

На основі етико–философського аналізу ідей гуманізму в контексті глобалістики обґрунтовується висновок про необхідність вироблення нового підходу щодо інтерпретації даного феномену. Виокремлюються моделі осмислення гуманізму через теоретичний аналіз питань глобалізації глобальних процесів. Стверджується, що глобалізм так чи інакше передбачає певною мірою ідеологічну толерантність, яка забезпечує створення єдиної всесвітньої культури і відповідно філософію, засадничими принципами якою є широкою перспективою. Мета статті полягає у системному аналізі та теоретичній реконструкції сучасних форм гуманізму в контексті глобалістики. При написанні статті були використані наступні методологічні підходи: історичний, проблемно–концептуальний, філософсько–антропологічний, культурологічний, структурно–функціональний. Одержані висновки статті полягають у наступному: еволюція ідеалів гуманізму має безпосереднє відношення до глобалістських дискурсів; теоретичне осмислення питань глобалізації і глобальних процесів в контексті питань гуманізму слід здійснювати, простежуючи трансформацію ідей модернізму в постмодернізм.

Ключові слова: гуманізм, гуманність, гуманістичні маніфести, модернізм, постмодернізм, неомодернізм, еволюційний гуманізм, глобалістика.

Серед багатьох проблем українського суспільства, породжених кризою моральної культури, релятивізацією цінностей, цікавим і значущим є аналіз сутності змісту та динаміки розвитку феномена гуманізму. На сучасному етапі творення етичної думки він пов'язується з особливостями світосприйняття людини, станом її душі, мотивацією вчинків та самосвідомістю.

Етико–философський аналіз питань гуманізму в умовах глобалізації надає можливість обрати альтернативні шляхи розуміння особливостей трансформації моральної свідомості особистості. Адже морально–психологічна ситуація ХХІ ст., характеризується принципово новими факторами: глобальним інформаційним простором, приматом новітніх технологій, зміною традиційних форм формування особистісних цінностей, розмитістю чітких стандартів самовираження особистості і т.д., що як ніколи сприяє актуалізації розгляду окресленого кола питань.

Еволюція гуманізму, його дивергенція у напрямках між християнським гуманізмом і утопічним соціалізмом, індивідуалізмом, філософська громада знайшла відображення у роботах А. Швейцера, М. Хайдеггера, Л. Баткіна, А. Горфункель, М. Кагана, А. Лосєва, Б. Рібакова, І. Економцева та інших. Проблеми розвитку сучасного гуманізму і міжнародного гуманістичного руху знайшли широке висвітлення у фундаментальних теоретичних розробках, цілому ряді гуманістичних маніфестів та інших програмних документах. Глобальний гуманістичний рух і Гуманістичний інтернаціонал представлені такими філософами, дослідниками та керівниками: Дж. Дьюї, К. Ламонт, Ж.–П. Сартр, К. Ясперс, П. Куртц, І. Валлерстайн, В. Кувакіні, Е. Азроянц та інші.

Мета полягає у системному аналізі та теоретичній реконструкції сучасних форм гуманізму в контексті глобалістики.

Осмислення гуманізму знаходить свою актуальність у дослідженнях сучасних глобальних процесів. Ініціатива подібного роду походить, переважно, від представників “гуманістичного крила” соціально–философських досліджень. Заслуга в цьому напрямку належить у першу чергу теоретику гуманізму, академіку І. Фролову, який ще в 1970–1980–х рр. звернув увагу філософів на необхідність ретельного вивчення глобальних проблем сучасності. “Саме в 70 роках ХХ ст. приходиться відчуття–нагальної необхідності розвитку іншої філософії, яка б змогла вирішити ключові питання людства” [1, с. 347]. І. Фролов заклав початок становлення у нашій країні глобалістики та надав імпульс для розвитку ідей “нового гуманізму”. Через кілька десятиліть президент Російського гуманістичного суспільства В. Кувакін і В. Жукоцкий справедливо відзначали, що: “Вміння вільно орієнтуватися у актуальних проблемах сучасної гуманістики по–своєму важливе для фахівця у будь–якій області суспільної діяльності. Адже гуманістична проблематика формує ідейно–світоглядну основу всієї сучасної цивілізації ... А становлення глобального світу було б неможливе без активного функціонування законів етики та ідей світського гуманізму” [2, с. 5].

Існує надзвичайно велика кількість публікацій, які присвячені темам досліджень феномену гуманізму. На основі аналізу цілого пласту філософської літератури ми виявили, що сучасний гуманізм досить часто розглядається у контексті досліджень глобальних процесів.